

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО»**

**ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ТЕХНІЧНОГО
НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ (ВИПУСКОВА)**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора

з навчальної роботи

ВСП «Фаховий коледж

МНУ імені В.О.Сухомлинського»

Олена САХАРОВА

«27» серпня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»**

Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр

Галузь знань: 23 Соціальна робота

Спеціальності: 231 Соціальна робота

2024 – 2025 навчальний рік

Розробник: **Санайко Ксенія Миколаївна**, викладач вищої категорії циклової комісії технічного напрямку підготовки (випускова)

(підпис)

КСЕНІЯ САНАЙКО
(прізвище та ініціали)

Програма затверджена на засіданні циклової комісії технічного напрямку підготовки.

Протокол № 11 від «26» серпня 2024 року

Голова циклової комісії

(підпис)

Ксенія САНАЙКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено навчально-методичною радою коледжу.

Протокол № 8 від «27» серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради

(підпис)

Олена САХАРОВА
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Самостійна робота – 52 год.	Галузь знань 23 «Соціальна робота»	Нормативна (180 год, 6 кредитів)
	Напрямок підготовки 231 «Соціальна робота»	Рік підготовки:
		2-й
		Семестр
		3-4-й
	Тижневих годин для денної форми навчання: <u>1 семестр</u> Тижневих годин – 4 <u>2 семестр</u> Тижневих годин – 3 години	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр
Практичні		
3-й семестр – 38 год. 4-й семестр – 34 год.		
Вид контролю: 3-й семестр – атестація 4-й семестр – атестація		

Мова навчання – українська.

Примітка.

Електронна адреса дистанційного курсу на платформі
<https://lms.human.ua/app/home>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Об'єктом навчальної дисципліни «Теорія соціальної роботи» є соціальні процеси, явища та феномени, що стосуються життєдіяльності особистості, соціальної групи, громади, а також їхні зміни під впливом психолого-педагогічних, соціальних, економічних та інших чинників.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сформувані професійно необхідні навички і вміння; закономірності та принципи розвитку соціальних процесів та явищ різних рівнів, що зумовлюють життєдіяльність особистості; соціальні тенденції та чинники вдосконалення соціальних умов життя різних цільових груп і категорій населення під впливом психолого-педагогічних, економічних та управлінських факторів.

Мета курсу — ознайомити студентів з генезою виникнення та розвитку соціальної роботи як особливої сфери діяльності людини, наукової галузі, навчальної дисципліни, використовуючи системний підхід. Основними завданнями цього курсу є підвищення теоретичного розуміння сутності соціальної роботи та її суспільного значення.

Основними завданнями даного курсу є підвищення теоретичного розуміння соціальної роботи як науки, навчальної дисципліни й особливої сфери діяльності, а також вивчення особливих методів роботи з індивідами та групами клієнтів соціальних сервісів. Для ефективного досягнення цілей і завдань курсу пропонується ціла система форм роботи, що охоплює проведення лекцій, семінарів та практичних занять, написання студентами рефератів та виконання комплексу практичних завдань.

Загальнопрофесійні компетенції:

-уміння застосувати на практиці базові та інструментальні цінності соціальної роботи, розуміння соціальних і психологічних наслідків своєї професійної діяльності;

-бути готовим до участі у здійсненні управлінських заходів для вирішення ситуацій, які утруднюють соціальне функціонування окремих індивідів, сімей, груп, громад;

-бути здатним до координації зусиль різних організацій соціальної сфери щодо вирішення соціальних проблем і завдань в інтересах соціального захисту груп ризику;

- знати загальну систему соціальної роботи в цілому її складові елементи та особливості; вимоги до соціального працівника та системи моральних норм у соціальній роботі; теоретичні основи соціальної роботи, її предмет, структуру, основні поняття та функції;

- розрізняти методологію, технології, стратегії втручання у практичній соціальній роботі;

- пояснювати, оцінювати, узагальнювати отриманні знання про роботу соціального працівника та особливості діяльності сфери соціальної роботи;

- аналізувати специфіку соціальної роботи як соціального явища;

- використовувати на практиці знання системи моральних норм у соціальній роботі.

Спеціалізовано-професійні компетенції:

-володіння навичками диференціації соціальної роботи з клієнтами з врахуванням їх національно-культурного, вікового, гендерного і соціального статусу та індивідуально-психологічних характеристик;

- здатність і готовність до надання клієнту необхідної допомоги з врахуванням специфіки методу, сформованого на основі конкретного теоретичного підходу;

- застосування технологій професійного втручання, здійснення соціально-правового захисту та представництво інтересів клієнтів;

- уміння налагоджувати, підтримувати і розвивати міждисциплінарне професійне співробітництво, корпоративну відповідальність на основі знання системи органів і служб, які задіяні до роботи із складними життєвими обставинами клієнтів;

-готовність ініціювати громадські дискусії, рухи, орієнтовані на зміни у

-володіння навичками роботи з комп'ютером, використання інформаційних технологій для вирішення експериментальних і практичних завдань у галузі соціальної роботи;

-розробка і впровадження інформаційно-просвітницьких програм та соціальної реклами.

Студенти повинні:

знати:

– визначення та суттєві властивості поняття «соціальна робота»;

– теоретично-методичні основи соціальної роботи;

– зміст і спрямованість соціальної політики держави;

– теоретичні аспекти професійної взаємодії «клієнт-соціальний працівник» на індивідуальному, груповому, загальнодержавному рівнях;

– основні функції соціальної роботи та соціальних працівників;

– систему державних і недержавних установ, що здійснюють соціальну роботу, їх організаційну структуру;

– актуальні проблеми соціальної роботи;

– нормативно-правові акти, що регулюють діяльність соціальних установ;

– поняття соціалізації та наслідки порушення процесу соціалізації;

– характеристики клієнтів соціальної роботи як групи;

– особливості застосування методів соціальної роботи

уміти:

– використовувати теоретичні знання у вирішенні професійних завдань;

– орієнтуватись у системі інформації про різні соціальні групи населення, які потребують соціального захисту;

– аналізувати ситуацію клієнта та рекомендувати можливі способи втручання на теоретичному рівні;

– застосовувати основні методологічні принципи теорії соціальної роботи на практиці;

– застосовувати діюче законодавство з соціальних питань;

– виконувати функції соціального працівника.

Загальні компетентності(ЗК):

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК):

СК 10. Здатність до соціальної взаємодії у професійній сфері.

СК 12. Здатність дотримуватися етики професійного спілкування і стандартів соціальної роботи.

Нормативний зміст підготовки здобувачів фахової передвищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання:

РН 3. Розв'язувати типові задачі в професійній діяльності.

РН 5. Застосовувати етичні принципи і стандарти соціальної роботи у професійній діяльності.

РН 13. Визначати зміст і види співпраці з представниками різних професій, груп, громад у професійній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Частина 1

Кредит 1 Соціальна робота як наукова і навчальна дисципліна

Тема 1. Соціальна робота: сутність, сутність, об'єкт, суб'єкт та структурні елементи.

Тема 2. Класифікація теорій та моделей соціальної роботи.

Тема 3. Категорії, закономірності та принципи соціальної роботи.

Тема 4. Теорія соціальної роботи в системі наук.

Кредит 2. Виникнення і розвиток теорії соціальної роботи

Тема 5. Правові засади соціальної роботи.

Тема 6. Особливості відносин між соціальними працівниками та клієнтами соціальної роботи

Тема 7. Кваліфікаційна характеристика соціального працівника

Тема 8. Системний підхід в соціальній роботі.

Кредит 3. Адаптивно соціалізаційна теорія соціальної роботи

Тема 9. Морально-гуманістичні аспекти соціальної роботи.

Тема 10. Соціокультурні аспекти соціальної роботи.

Тема 11. Людина як об'єкт цілісного пізнання та суб'єкт соціальної роботи.

Тема 12. Етичні принципи соціальної роботи та ролі соціального працівника.

Частина 2

Кредит 4. Методи соціальної роботи

Тема 13. Соціальне партнерство, соціальне управління, соціальні відносини в контексті соціальної роботи.

Тема 14. Когнітивно-біхевіористська модель соціальної роботи.

Тема 15. Гуманістично-екзистенційна модель соціальної роботи.

Тема 16. Системна модель соціальної роботи

Кредит 5. Технології соціальної роботи

Тема 17. Соціально-екологічна та соціально-радикальна моделі соціальної роботи.

Тема 18. Теорія ролей та стигматизації.

Тема 19. Теорія кризового втручання. Модель соціальної роботи, зосередженої на завданні.

Тема 20. Модель сімейної та психосоціальної терапії.

Кредит 6. Сучасні моделі соціальної роботи

Тема 21. Соціально-педагогічна модель соціальної роботи.

Тема 22. Індивідуальна робота як метод соціальної роботи.

Тема 23. Групова соціальна робота.

Тема 24. Соціальна робота в громаді.

4. Структура навчальної дисципліни

№	Назва теми	Кількість годин			Всього
		У тому числі			
		лекції	пр	с.р.	
Частина 1					
1	Соціальна робота: сутність, сутність, об'єкт, суб'єкт та структурні елементи.	2	2	4	8
2	Класифікація теорій та моделей соціальної роботи.	2	2	5	9
3	Категорії, закономірності та принципи соціальної роботи.	2	2	3	6
4	Теорія соціальної роботи в системі наук.	2	4	-	4
Всього кредит I		8	10	12	30
5	Правові засади соціальної роботи.	2	4	2	8
6	Особливості відносин між соціальними працівниками та клієнтами соціальної роботи	2	4	2	8
7	Кваліфікаційна характеристика соціального працівника	2	4	2	8
8	Системний підхід в соціальній роботі.	4	4	2	10
Всього кредит II		10	12	8	30
9	Морально-гуманістичні аспекти соціальної роботи	2	4	1	7
10	Соціокультурні аспекти соціальної роботи.	2	4	1	7
11	Людина як об'єкт цілісного пізнання та суб'єкт соціальної роботи.	2	4	1	7
12	Етичні принципи соціальної роботи та ролі соціального працівника.	4	4	1	9
Всього кредит III		12	16	2	30
Всього I семестр		30	38	22	90
Частина 2					
13	Соціальне партнерство, соціальне управління,	2	2	5	9

	соціальні відносини в контексті соціальної роботи.				
14	Когнітивно-біхевіористська модель соціальної роботи.	4	4	1	9
15	Гуманістично-екзистенційна модель соціальної роботи.	2	4		6
16	Системна модель соціальної роботи	2	4		6
Всього кредит IV		10	14	6	30
17	Соціально-екологічна та соціально-радикальна моделі соціальної роботи.	2	2	4	8
18	Теорія ролей та стигматизації.	2	2	4	8
19	Теорія кризового втручання. Модель соціальної роботи, зосередженої на завданні.	2	2	2	6
20	Модель сімейної та психосоціальної терапії.	2	2	4	8
Всього кредит V		8	8	14	30
21	Соціально-педагогічна модель соціальної роботи.	2	2	4	8
22	Індивідуальна робота як метод соціальної роботи.	2	4	2	6
23	Групова соціальна робота.	2	4	2	6
24	Соціальна робота в громаді	2	2	2	6
Всього кредит VI		8	12	10	30
Всього II семестр		28	34	30	90
Всього за рік		56	72	52	180

5. Теми лекційних робіт

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Частина 1		
1.	Соціальна робота: сутність, сутність, об'єкт, суб'єкт та структурні елементи	2
2.	Класифікація теорій та моделей соціальної роботи	2
3.	Категорії, закономірності та принципи соціальної роботи	2
4.	Теорія соціальної роботи в системі наук	2
5.	Правові засади соціальної роботи.	2
6.	Особливості відносин між соціальними працівниками та клієнтами соціальної роботи	2
7.	Кваліфікаційна характеристика соціального працівника	2
8.	Системний підхід в соціальній роботі	4
9.	Морально-гуманістичні аспекти соціальної роботи	4
10.	Соціокультурні аспекти соціальної роботи	4
11.	Людина як об'єкт цілісного пізнання та суб'єкт соціальної роботи	2

12	Етичні принципи соціальної роботи та ролі соціального працівника	4
Всього I семестр		30
Частина 2		
13	Соціальне партнерство, соціальне управління, соціальні відносини в контексті соціальної роботи	4
14	Когнітивно-біхевіористська модель соціальної роботи	2
15	Гуманістично-екзистенційна модель соціальної роботи	2
16	Системна модель соціальної роботи	2
17	Соціально-екологічна та соціально-радикальна моделі соціальної роботи	2
18	Теорія ролей та стигматизації	2
19	Теорія кризового втручання. Модель соціальної роботи, зосередженої на завданні	2
20	Модель сімейної та психосоціальної терапії	2
21	Соціально-педагогічна модель соціальної роботи	2
22	Індивідуальна робота як метод соціальної роботи	2
23	Групова соціальна робота	2
24	Соціальна робота в громаді	2
Всього II семестр		26

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Частина 1		
1.	Соціальна робота: сутність, сутність, об'єкт, суб'єкт та структурні елементи	2
2.	Класифікація теорій та моделей соціальної роботи	2
3.	Категорії, закономірності та принципи соціальної роботи	2
4.	Теорія соціальної роботи в системі наук	2
5.	Правові засади соціальної роботи	4
6.	Особливості відносин між соціальними працівниками та клієнтами соціальної роботи	4
7.	Кваліфікаційна характеристика соціального працівника	4
8.	Системний підхід в соціальній роботі	4
9.	Морально-гуманістичні аспекти соціальної роботи	4
10.	Соціокультурні аспекти соціальної роботи	4
11.	Людина як об'єкт цілісного пізнання та суб'єкт соціальної роботи	4
12.	Етичні принципи соціальної роботи та ролі соціального працівника	2
Всього I семестр		38
Частина 2		
13.	Соціальне партнерство, соціальне управління, соціальні відносини в контексті соціальної роботи	4

14	Когнітивно-біхевіористська модель соціальної роботи	4
15	Гуманістично-екзистенційна модель соціальної роботи	4
16	Системна модель соціальної роботи	4
17	Соціально-екологічна та соціально-радикальна моделі соціальної роботи	2
18	Теорія ролей та стигматизації	2
19	Теорія кризового втручання. Модель соціальної роботи, зосередженої на завданні	2
20	Модель сімейної та психосоціальної терапії	2
21	Соціально-педагогічна модель соціальної роботи	2
22	Індивідуальна робота як метод соціальної роботи	4
23	Групова соціальна робота	2
24	Соціальна робота в громаді	2
	Всього II семестр	34

7. Індивідуальні завдання

Види індивідуальних завдань з певних навчальних дисциплін визначаються робочою навчальною програмою дисципліни. Терміни отримання, виконання і захисту індивідуальних завдань визначаються графіком, що розробляється випускаючою цикловою комісією на кожний семестр. Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно, отримуючи консультації з боку викладача, якщо є така потреба.

Індивідуальні завдання включають в себе складання словника термінів, творчу роботу, складання тестів, конспектування наукових статей, доповіді та реферати.

8. Самостійна робота – не передбачено

9. Методи навчання

В сучасних умовах економічного розвитку України перед вищими навчальними закладами стоїть завдання підвищення якості підготовки фахівців економічного профілю. Одним із шляхів вирішення даного завдання є удосконалення форм та методів навчання, упровадження в навчальний процес новітніх освітніх технологій.

Проблемні лекції направлені на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами. Студентам під час лекцій роздається друкований матеріал, виділяються головні висновки з питань, що розглядаються. При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного обмірковування. Студенти здійснюють коментарі самостійно або за участю викладача.

Робота в малих групах дає змогу структурувати семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду спілкування.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати

погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкові атаки – метод розв’язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію

Кейс-метод – розгляд, аналіз конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються; для представлення певних; досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань

10. Методи контролю

1. Метод усного контролю: індивідуальне або фронтальне опитування.
2. Метод письмового контролю: контрольна робота
3. Метод тестового контролю (письмового).
4. Метод самоконтролю.
5. Підсумковий контроль: атестація.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

- оцінка **«відмінно»** (10-12 балів) виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв’язку і розвитку, чітко, лаконічно, логічно послідовно відповідати на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення при виконанні практичних завдань;

- оцінка **«добре»** (7-9 балів) виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені питання, які, однак, містять певні (несуттєві) неточності, за вміння застосовувати теоретичні положення при виконанні практичних завдань;

- оцінка **«задовільно»** (4-6 балів) виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при виконанні практичних завдань;

- оцінка **«незадовільно»** (1-3 бали) виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при виконанні практичних завдань.

Оцінювання знань студентів за письмові (тестові, самостійні) роботи здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання кожного виду робіт.

11. Методичне забезпечення

Розроблено навчально-методичний комплекс, методичні рекомендації щодо самостійного вивчення навчальної дисципліни, для виконання семінарських занять.

12. Рекомендована література

Основна

1. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 192 с.
2. Лукашевич М.П. Соціальна робота в Україні: теоретико-методичні засади К., 2021.

3. Лукашевич М.П., Мигович І.І. Терія і методи соціальної роботи: Навч. пос. К: МАУП, 2022. 136 с.
4. Соціальна робота в Україні: навч. посіб. за ред. І.Д. Зверевої, Г.М.Лактіонової. К., 2018. 233 с.
5. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
6. Соціальна робота в Україні: перші кроки / під ред В. Полтавця. К: «КМА», 2020. 236 с.
7. Теорія соціального забезпечення : навч. посіб. / упоряд. Ю. В. Підвальна ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т. імені Павла Тичини.; Умань : ВПЦ «Візаві» 2022. 213 с.

Додаткова література

1. Бушай І.М. Сучасні моделі соціальної роботи. *Соціальна робота в Україні: теорія і практика*. 2020. №1. С.146–148 с.
2. Димитрова Л.М. Соціальна робота: логіка розвитку. *Соціальна робота в Україні: теорія і практика*. 2023. №1. С. 5–11.
3. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України Соціальна робота в Україні: навч. посіб. / за ред. І.Д. Зверевої, Г.М. Лактіонової. К., 2021. С. 250–253.
4. Нормативно-правове забезпечення діяльності центрів соціальних служб для молоді. К.:ДЦССМ, 2022. 760 с.
5. Попович Г.М. Потреби як визначальна умова інституалізації соціальної роботи. *Соціальна робота в Україні: теорія і практика*. 2023 №1. С. 21–22.
6. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників за заг. ред. А.Й. Капської. К., 2020.
7. Теорія та історія соціальної роботи : навчальний посібник / уклад. О. О. Матрос; МОН України, Уманський державний пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань : Візаві, 2020. 244 с.

Інформаційні ресурси:

1. Інституційний репозитарій УДПУ – <https://dspace.udpu.edu.ua/>.
2. Львівська Національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника – <http://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/resursi-i-fondi/elektronni-resursy/> .
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua.
4. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г.Короленка – <https://www.facebook.com/hdnb.korolenko/>.
4. Черкаська обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка – <http://library.ck.ua>.
5. Міністерство соціальної політики України. – Режим доступу:<http://www.mlsp.gov.ua/control/uk/index>